

UNIAREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 64 Lei
Pe jumătate 32 Lei
In America pe an 3 dolari.

Iese odată la săptămână

Adresa: „UNIAREA POPORULUI“, Blaj, Jud. Alba-de-jos

Director: Alexandru Lupeanu-Melin

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 3 Lei a doua și a treia oră 2 Lei.

Cum stă lumea și țara.

Se scormonesc vinovații

In potrivea celor ce au făcut înșelăciuni la reforma agrară.

Un deputat și-a ridicat de curând glasul în Parlamentul dela București și a spus că, în legătură cu împărțirea pământului prin reforma agrară, s'au săvârșit multe ticăloșii. Prin felurite tertipuri și viclenii reforma agrară a fost în multe părți batjocorită și numeroși țărani neîndreptățiți. Cei cari s'au știut »învârti« au dobândit și ceea ce nu li-se cădea, iar alții au fost scurtați în drepturile lor.

Pe urma acestui glas, direcțiunea Comitetului Agrar din București a cerut parchetului să scormonească după vinovați. Lașurile s'au și întins, iar ca cea dintâi »plească« a căzut — o femeie...! Nici n'ai crede așa ceva, de n'ar spune-o chiar gazetele din București.

Femeia se chiamă Maria Calinescu și vina ei stă în aceea că lua bani de la săteni, ca »să dreagă« ea lucrurile cum o ști, ca la împărțirea pământului s'fiorile de măsurat să se întindă mai bine. Spunea că are cunoscuți mulți și grei între cei puternici pe cari îi poate îndupleca ori duce în rătăcire, să lucre după vorba ei. În schimb, firește, pentru meșteșugul său, se zice că cerea sumulițe frumoase. D-na Calinescu o fost arestată și dată pe mâna legii, care va avea să-i cerceteze faptele și să-i statorească vinovăția.

De aci, din depărtare, nu putem cunoaște faptele femeii Maria Calinescu, nici nu putem ști, întru cât e vinovată, sau ba. Dar e uimitor, cum nu s'au putut descoperi încă alți vinovați în treaba cu nedreptățile de la reforma agrară, decât chiar o biată de muiere!

In orice caz e un semn bun și faptul acesta, căci e un început de vânatoare după cei ce au turnat mult venin în sufletele oamenilor. Numai de s'ar întinde cursa cât mai departe, să se prindă toți vinovații.

Când leul se urcă...

Intr'un număr trecut al gazetei noastre am amintit că prețul leului este în urcare. Știrea aceasta a îmbucurat abună seamă multă lume, căci crescând prețul leului toate lucrurile trebuie să se ieftinească și viața să se ușureze. Iată însă că nu toată suflarea se înveselește de o așa schimbare. Spun gazetele dela București că neguțătorii din Brăila și din alte orașe sunt foarte întristați de scăderea leului și că magazinele cele mari cu marfă nu mai au nici o căutare. Ele ar trebui să vândă mărfurile cu prețuri mai mici, dar prin aceasta se simt pă-

gubite, căci ele au dat pe mărfuri lei mulți și acum capătă lei puțini. Deci cu pagubă. Și de-aici năcaz și întristare! Mai mult: neguțătorii tremură de groază ca nu cumva leul să se scumpiască și mai tare că atunci ei pun de mămăligă. . Ba se spune, că nici băncile nu se bucură de urcarea leului, că și ele ar avea pagubă dintr'asta.

In scurte cuvinte: *când leul se urcă, unii se bucură, alții plâng!* Vorba aia: nu-i bine nici cum. Nici Dumnezeu drăguțul n'ar putea face pe voia tuturor. Să te miri apoi că locuitorii unei țări se desfac în atâtea partide politice?

Pomii au rodit a doua oră.

Toamna cea lungă din anul acesta a făcut chiar minuni. Aproape din toate părțile țării, ba și din alte ținuturi ale Europei vin știri, că mulți pomi au rodit a doua oră. Ei s'au lăsat înșelați de căldurile întârziate, au făcut flori și au dat rod, ca în luna lui Iulie. La București într'o grădină s'au cules corcodușe, cari nu se deosebesc întru nimic de celea văratice. Un cetitor al nostru din părțile Almașului ne scrie, că în comuna Nireș, cea pustiită de focul cel groaznic din vară, perii și merii au rodit a doua oră, mai cu seamă în grădinile oamenilor năpăstuiți de foc. Bieții oameni au rămas uimiți de așa întâmplare. Și s'au gândit unii: oare florile tomnatice din grădinile lor n'au fost un semn dela Dumnezeu, ca să nu desnădăjduiască de bunătatea Lui? După pârjol, flori sfelnice și poame înrouate... E bun Dumnezeu și nu lasă pe creștini pradă gândurilor negre. *Nireșenii* au și primit ajutoare frumoase ca să-și poată încoicola iarăș gospodăriile ruinate. I-a miluit și statul și inimile miloase din județul lor,

In Franța încă au înflorit pomii a doua oră și au făcut și rod. Nepătrunse sunt vrerile tale, Doamne!

Din Grecia.

De când au purtat cu Turcii nenorocosul război în care au fost bătuti precum știm, — Grecii parecă și-au ieșit din sărite. Se tot frământă pe tăcute, se învârt, ca omul bolnav, și pe-o parte și pe alta, fără să-și găsească odihna. Ne aducem aminte cum și-au fost ucis ministrii cari i-au dus la război și cum au făcut atunci și răscoală care abia s'a potolit cum mare greutate, însă nu de tot, ca jăratecul care mocnește sub spuză dar nu se stinge.

Veștile mai nouă spun că Grecii vreau să facă din țara lor Republică, în fruntea căreia

ar fi ca președinte *Venizelos*, marele politician grec. In acest caz Regele Gheorghe, ginerele Familiei noastre Domnitoare, va trebui să plece din Grecia. Svonurile spun că se va muta chiar în România, țara Elisabetei.

O mare minune

petrecută de curând în Franța.

Nicăiri oamenii nu sunt mai religioși și mai cucernici decât în Franța, sora noastră mai bătrână. Nicăiri bisericile nu sunt mai pline și oamenii mai milostivi și mai buni.

De aceea Franța se numește fiica cea mai bătrână și mai iubită a bisericii catolice, și nicăiri Dumnezeu nu face atâtea minuni ca în această țară într'adevăr cultă și înaintată.

Mai nou gazetele mari ale lumii, și după ele chiar și gazetele românești dela București, încrestează o nouă minune, pe care a săvârșit-o Dumnezeu, de astă dată cu călugărița Theresa-Maria, în mănăstirea „Sacré-Coeur“ din orașul Coutance.

Maica Thereza-Maria umbla de 23 de ani în cărji, și trebuia — dupăcum spune doctorul Pierre Dudonyt, care o cura, — să poarte pururea un fel de pieptărel care-i oblea trupul. Nu putea mânca nici ouă nici carne, numai lapte și crumpene cu lapte.

Cât s'o fi rugat lui Dumnezeu biata maică: să-i fie milă de dânsa, s'o vindece, dacă crede că e spre mântuirea sufletului ei și a altora, ori apoi s'o strângă de pe această lume ticăloasă!

Și rugăciunea ei n-a fost ascultată decât în luna lui Octomvrie a anului acestuia, când deodată auzi o voce care-i zicea: „Umblă, umblă!“

Atunci Maica Thereza-Maria își pune deoparte cărjile, se ridică, se obli și spre marea ei surprindere, spre uimirea nespusă a stareții mănăstirii și a celorlalte maice, bolnava de până atunci putu să meargă drept și sănătoasă, fără dureri, fără cărji, fără o leacă de greutate. Ea s'a vindecat cu totul, într'o clipită, ca prin minune.

Doctorul pomenit mai sus, care o îngrijise de 23 de ani încoace, a rămas și el cu gura căscată și i-a dat o scrisoare, în care recunoaște, că s'a vindecat desăvârșit, deodată, nefolosind la urmă nici un leac și acuma poate dormi, mânca, umbla, chiar și fugi, cu un cuvânt este încă mai teafără ca înainte cu 23 de ani.

Iată ce este în stare să facă și astăzi încă credința tare, despre care spunea Isus, că poate muta și munții! Iar credința aceasta nicăiri nu este mai tare, mai vie și mai puternică decât în Franța, sora noastră de suferințe și de fericire. Și dacă noi românii învățăm atâtea alte lucruri mari și bune dela francezi, pentru ce nu putem oare învăța dela ei și credința?

Grăunțe sufletești.

Porunca a șasa.

Se împlinește anul, decând scriem aceste grăunțe sufletești, pentruca bunii noștri cetitori, cetindu-le, să se hrănească cu ele, să-și hrănească mai cu samă sufletul, care în zilele noastre este mai lipsit de nutremânt. Am talmăcit rând pe rând până acuma cinci dintre poruncile dumnezeiești, ajungând, cu ajutorul lui Dumnezeu, să talmăcim acuma a șasa, cea mai mult călcată dintre toate poruncile.

Dacă celelalte porunci se pot asemăna cu câte un râu de munte, care duce cu sine mii de păcătoși — porunca a șasa asemenea este unui râu mare, eșit din alvia sa, care prăpădește tot ce-i vine în cale. Bătrâni și bătrâne, bărbați și femei, juni și fecioare, tineri și fete sunt înecați în apele mocirloase și tinoase ale acestui râu blăstămat, și-ți e mai mare mila văzându-i cum se luptă unii cu valurile, pușini sunt însă aceia cari scapă teferi. Cu drept cuvânt se plânge profetul-rege David, zicând: „Și omul în cinste fiind n-a priceput, alăturatu-s'a cu dobitoacele cele fără de minte și s'a asemănat lor”. (Psalm 48, 13.) Da — asemănatu-s'a lor, cu toate că ele nu urmează decât legea imboldurilor sale, pe când omul are minte, dupăcum spune și poetul redeștep-tării noastre naționale, Andrei Murășanu, zicând: „Frumos e omul Doamne, când mintea e regină”. Cât de frumos se roagă Isus, fiul lui Sirah, în cartea sa a înțelepciunii la cap 23, vers 5, zicând: „Pofta pântecelui și a împreunării trupului să nu mă cuprindă pe mine și sufletului celui fără de rușine să nu mă dai pe mine”.

„Trupuri suntem”, durere numai trupuri, după cum se plânge Domnul la Moisa și toate poftetele, toate gândurile, toate voințele noastre asupra trupului sunt îndreptate; iară trupul dușman este sufletului.

Nu e mirare apoi, că păcatul necurăției este așa de urt înaintea lui Dumnezeu, a oamenilor și a lumii întregi.

Tatăl nostru cel din ceriuri pedepsește cu foc din ceriuri pentru acest păcat cinci orașe de oameni, Sodoma—Gomora, iară în locul lor face o mare urtă și greșoasă, — marea moartă — în care nu trăiește nici un fel de animal, nici pești, nici raci nici broaște, ba, dacă păsările ceriului zboară din greșală peste ea, cad și se prăpădesc numai decăt.

Domnul nostru Isus Christos a lăsat să fie numit așăfător al poporului, beutor, prieten al păcătoșilor și al vameșilor, dară ca să se atingă cineva de curățenia sa nu a lăsat nici odată. „Cine mă va acuza pe mine de păcat?” Iară păcatul necurăției l-a spălat cu sângele său, izvorit din inima sa cea atât de iubitoare.

Spiritul Sfânt este cel mai mare dușman al acestui păcat, pentrucă nici unul dintre păcate nu strică mai tare biserica Spiritului Sfânt, care este trupul, decât acesta. Și dacă porumbul este pasărea cea mai drăguță și mai curată, Spiritul Sfânt s'a pogorit în chip de porumb, pentrucă urăște necurăția.

Ingerii pășitori ne părăsesc îndatăce am făcut cel dintăiu păcat al necurăției și locul lor îl cuprind ingerii diavolului.

Sfinții din ceriuri se îngrozesc de acest păcat, pentrucă și aici pe pământ de acesta s'au ferit mai mult.

Chiar și oamenii, ori cât ar fi ei de răi și de stricați, urăsc păcatul acesta, pentrucă dacă ai ști tu, drag cetitor, că mireasa sau soția ta se află întinată cu păcatul în care poate că te lefăiești tu, nu-i așa, că ai urf-o și nici nu te-ai mai uita spre ea? — Ce ție nu-ți place, altuia nu face!

Tu însuși, dragul meu, nu cumva te rușinezi, când te gândești la acest păcat atât de spurcat? Nu-ți e greu, de această slăbiciune, de această lipsă de voință, de această slugărnice a ta? Nu te mustră conștiința? Nu-ți e rușine de tine însuși?

Și păcatul acesta se tot lăfește și înmulțește, prin nebăgarea în samă a poruncilor, Domnului, prin neînfrânarea ochilor, a urechilor și a mânilor, prin citirea de cărți și gazete rele, prin privirea chipurilor și icoanelor spurcate, prin prietinirea cu oameni întinați de acest păcat, prin vorbe și glume necuviincioase, prin lene, prin viață necumpătată și neînfrânată, și prin despărțirea tot mai tare de Dumnezeu ziditorul nostru.

Nu e mirare deci că prorocul Ieremia se tânguește atât de jalnic, zicând în cartea sa a plângerilor la cap 9, vers 1: „Cine va da capului meu apă și ochilor mei izvoare de lacrimi, și voiui plânge pe poporul meu acesta ziua și noaptea, pe cei răpiți ai feței poporului meu”.

Cum a început

albinăritul cel mai mare stupar din lume.

Povestea fabricilor și stupăriilor Root din America.

Acum 60 ani, într'un orașel din America, era un mic atelier de argintărie; din venitul lui un American anume Root își întreținea cu mare greutate familia sa, compusă din nevastă și doi copii.

Intr'o zi, prin luna August a anului 1865, pe când lucra liniștit la niște argintării, un roi de albine trecu prin aer, pe deasupra atelierului său. Tovarășul său de lucru, văzându-l mirat și speriat de băzâitul puternic al albinelor, îl întreabă, ce-i dă cașă prină acel roi. Root, îi făgădui un dolar (cinci lei). Tovarășul său pleacă în urmărirea roiului. Spre marea mirare a lui Root, după puțin timp lucrătorul se întoarse cu roiul într'o cutie de lemn.

Deși nu cunoaștea nimic din vicia albinelor, frumusețea, zumzetul și furnicarea neastâmpărată a acelei micuțe lumi, îl minună mult și a doua zi de dimineață aleargă la niște stupari bătrâni, cărora le spuse că a prins un roi și le puse întrebări asupra vieții și obiceiurilor albinelor. Aceștia răsău și-l sfătuiră că ar fi mai bine să-și caute tot de vechia lui meserie, căci din creșterea albinelor nu va putea trage nici un folos. Pe atunci creșterea abinelor era foarte înapoiată în America, cam cum e la noi acum, și producee foarte puțin.

Root, văzând că dela stuparii mai bătrâni n'a putut să afle lucruri multe, dădu fuga în târg, ca să caute vre-o carte de albinărit și dupăce cutreeră oăteva librării, găsi într'una două cărți, din cari alese pe aceea care i-se păru mai bună. Vesel, se întoarse acasă cu cartea, pe care în momentele libere o citea cu atenție, cercetând și învățând explicația minunilor organizației și lucrărilor din lăuntrul unui stup. Din acel moment începu să învețe apicultura (creșterea albinelor).

În primăvara următoare își mai construi singur câțiva stupi din vecinătate. Peste doi ani avea 20 de stupi, pe cari îi înmulți în vara următoare la 35. Dar iarna îi muriră 25 din ei. Atunci mulți din stuparii cari îl cunoșteau îi ziceau: „Nu-ți spuneam noi că așa ai să pățești?”

El n'a zis nimic, s'a pus liniștit și cu nădejde din nou pe lucru și în vara următoare și-a mărit numărul stupiilor dela 11 la 48. Coloniile trecură iarna fără nici o pierdere și în vara anului 1869, — la patru ani după prinderea primului roi — din cei 48 de stupi, extrase

2465 kgr. miere, pe care o vându cu 2 lei kgr. Aceasta miră pe mulți și mulți oameni se apucară de albinărit.

O mulțime de lămuriri începu atunci să i-se ceară din toate părțile, mai cu seamă de către începătorii cari voiau să știe, care sistem de stup este mai bun și unde l'ar putea găsi. Cum stupii întrebuițați pe atunci nu erau așa de sistematici, Root se gândi să-i modifice, ceeace și făcu. Și acum mica lui prăvălie de argintărie fu prefăcută în atelier de construit stupi. Drept motor, pentru ua mic ferestru de tăiat scânduri, avea o moară de vânt, destul de primitivă. De multe ori bietul Root, împreună cu băiatul său mai mare, dormeau în prăvălie pentru ca la cea mai mică bătaie de vânt să-i deștepte zgomotul curelelor și să lucreze stupii noaptea, la lumina lămpii, atât cât ținea forța vântului, spre a putea termina comenzile de stupi și alte articole de ale albinăritului.

Comenzile înmulțindu-se mereu, în locul morii de vânt instală un mic motor de 4 1/2 cai putere. Dar dela un timp nici motorul acela mic n'a mai putut dovedi lucrul, căci avea de purtat două fierăstrae și un gealau (rândeau). Trebuiau să lucreze ziua și noaptea, în mica lor prăvălie de argintărie, care acum se transformase în fabrică de stupi. Nici încăperea vechiului atelier de argintărie nu mai era îndestulătoare și fură siliți să ridice alături o clădire nouă din scânduri, cu două etaje, acoperită cu tablă zinc, pe o suprafață de 42x12 metri. Toată argintăria fu vândută în întregime.

În scurtă vreme întreprinderea se mări mult și ajunse să ocupe un teren de 3 hectare, pe care Root a așezat o fabrică frumoasă, cu clădiri noi și multe, cu un motor de 40 cai putere, care purta douăsprezece fierăstrae, cuțite, gealaie, etc.

Aceasta se petrecea prin anul 1880. Afacerile continuă să meargă bine, astfel că această fabrică ajunse foarte mare și în 1866 mai ridică o clădire, iar motorul vechiu de 40 cai putere fu înlocuit cu altul de 90 cai putere.

Pe la 1898 un nou motor de 400 cai putere fu adus și așezat în fabrică; alte șuri și magazii se clădiră; puse lumină electrică și aduse linia ferată prin ograda fabricii.

Astăzi „Casa Albinelor” (așa se chiamă această fabrică), proprietatea fraților Root, înființată în anul 1865 cu un singur roi, plătit de bătrânul Root cu un dolar, a ajuns cea mai mare fabrică de stupi și instrumente de albinărit din lumea întreagă și a devenit locul cel mai însemnat din lume pentru comerțul de miere, de ceară, de stupi sistematici și de tot felul de instrumente și aparate de albinărit. Aici fabrica este purtată prin electricitate, clădirile și instalațiile ei ocupă o întindere de aproape 3 hectare, iar cu stupii cu tot peste 7 hectare și întrebuințează în lucru peste 700 lucrători și vreo 50 de funcționari. — Din „Biblioteca agricolă populară”.

„Mănăstirea Argeșului”.

Maro concert în Blaj.

Minunata poveste în versuri, culeasă de Vasile Alexandri, din care marele Iacob Murășanu, fost profesor de muzică al Blajului, a făcut o cântare măeastră, plină de sguđuitoare frumseți, se va cânta

Duminică, 25 Noemvrie 1923

în orașul nostru de către Corul Reuniunii de muzică din Sibiu

condus de Profesorul N. Oancea.

Corul din Sibiu e compus din 150 persoane și pe lângă Mănăstirea Argeșului va mai cânta și alte cântece.

Concertul va fi în sala de gimnastică a Liceului de băieți. E învitată cu drag să ia parte și lumea din jurul Blajului.

Știrile săptămânei.

Pentru lămurirea poporului. Dl. Lazar Dan, Aiud, a dăruit pentru fondul de susținere al gazetei noastre 36 Lei. Nicolae Sara, comerciant în Hunedoara 68 Lei. Călduroase mulțămiri.

— **Târgurile.** 26 Noemvrie 1823: Belean. 27 Cason. 29 Olafalaul mare- 30 Mediaș Sic, Zăbala. 2 Chibed.

— **Milostenia Regelui nostru.** Cu ocazia vizitei sale la Timișoara Majestatea Sa Regele a dăruit 50 de mii de lei pentru săracii orașului.

— **Pentru ce nu sunt bani pe piață.** De o vreme încoace toată lumea se plânge că nu mai sunt bani pe piață. De vină sunt marile bănci, cari nu mai dau, ca mai de mult, bani împrumut, ci fac inele afaceri, gheșefturi, și încă pe cât se poate de necinstite, câștigând sută și de multe ori chiar mia la sută.

Ajungând acum unele în mare lipsă de bani, au cerut ca Banca Națională (aceea, care tipărește banii), să tipărească bani mai mulți. Guvernatorul Băncii Naționale, d. Oromolu le-a răspuns însă, că la așa ceva nu se învoește, tocmai acum, când a început să se ridice leul câtus de cât. Și bine a făcut d. Oromolu, pentru că tipărend bani mai mulți leul nostru ar scădea iarăși.

— **Iarși contrabandă.** La vama Curtici a fost prins Adalbert Kraus și soția sa, cari făceau contrabandă de mătăasă, și anume tocmai în clipita când erau să treacă peste graniță 14 kgr. de panglici de mătăasă, pentru cari trebuiau să plătească statului 144 mii lei vamă. Tot atunci au fost prinși și alții, cari aduceau în țară 14 kg. șinoare de mătăasă, pentru cari ar fi trebuit să plătească statului 119 mii 600 lei.

Pe cei dintâi i-au pedepsit finanții cu 618 mii 600 lei și încă vama convenită, pe cei de al doilea cu 478 mii 400 lei și vama convenită.

— **Opt copii omorîți de obuze** În hotarul comunei Găliganu din jud. Argeș opt copii au ajuns și în matca pârăului Gligănel, unde, scormonind pământul să facă o groapă, au dat peste un obuz acoperit de pământ. L-au desgropat și au început să-l lovească cu bețe și pietri.

Obuzul a explodat, aprinzând și alte două obuze îngropate în acelaș loc. Toți cei opt copii au fost omorîți.

— **Când oamenii n'au ce lucra.** O știre din Italia spune că în orașul Ravena domnii au de cuget să se desfăteze în curând în **alergări de boi**. Știm că în orașele mari se fac întreceri de fugă cu cai, al căror scop este să îmbunătățească neamul cailor. Adecă așa a fost odată, dar în zilele noastre alergările de cai sunt prilejuri de rămășag și ocazii ca mulți oameni să-și piardă bănișorii în jocuri de noroc, Italienii având sânge mai aprins, vreau acum să fie mai brezi decât alte popoare și pregătesc la Ravena fugă de boi. Cică ei au în ținutul Campobasso un neam de bouleni sprinteni și vioi, cari sunt mai iuți la fugă decât caii. Pe aceștia vreau să-i încerce acum și să-i pună la trap. Se vede că de când s'au îmulțit mașinile și motoarele, vor ajunge și boii să fie numai dobitoace de fudule.

— **Pentru ce sunt stricate vagoanele noastre.** Cu ocazia vizitei M. S. Regelui la Arad a ținut să se ducă și la marea fabrică „Astra” din acel oraș, unde se fac și se repara vagoane, motoare, aeroplane, automobile, mașini și alte lucruri de cari avem cea mai mare trebuință în țară. M. Sa a rămas

foarte mișcat de cele văzute și nu știa cum să-și spună mulțumirea. Administratorul acestei mari fabrici, d. Șapira, i-a spus atunci, că ar merge și mai bine fabrica, dacă guvernul și-ar plăti datoriile pe cari le are la aceea fabrică. M. Sa a rămas uimit de ceea ce a auzit, mai cu samă când a înțeles că guvernul este dator cu sute de milioane de lei. Se înțelege că M. Sa a făgăduit că va face tot ce se poate, ca fabrica să-și capete acești bani, ba până și d. primministru Brătianu s'a văzut silit să făgăduiască, că statul își va plăti datoriile și astfel năcazul fabricii va fi trecător.

Dacă statul și-ar plăti datoriile făcute, fabrica „Astra” ar putea lucra mai cu zor și n'am avea atâtea vagoane stricate, câte avem astăzi, s'ar fabrica mai multe vagoane, motoare, aeroplane, automobile și alte mașinării la noi în țară, pe cari acum le importăm dela străini și muncitorii noștri ar avea mai mult de lucru.

— **Furturi mari la bisericile din Moldova.** De o vreme încoace foarte multe biserici din Moldova sunt jefuite de câtră hoți, de odăjdii și de odoară sfinte, vechi și de mare preț: Se bănuiește că este o tovarășie mare de hoți, cari le fură și apoi le vinde pe bani foarte scumpi undeva în străinătate.

— **Se plâng și fabricile de zahăr.**

Mare pacoste pe capul nostru creșterea leului! Până scădea și domnii fabricanți urcau prețurile din zi în zi, era bine, pentru că li-se umpleau buzunarele, iară ale noastre se goleau. Acuma, că se urcă leul și buzunarele lor sunt puțin cam amenințate să slăbească, domnii fabricanți strigă: ghiwalt. Tot de teama că li-se vor mai goli buzunarele au mers fabricanții de zahăr la d. ministru al industriei și comerțului și s'au plâns, că ei nu mai pot trăi. Și găciți pentru ce! Pentru că fabricile de zahăr din Ungaria, Polonia și Cehoslovacia vând la noi în țară zahărul mai ieftin decât fabricile noastre și astfel lor le strică gheșeftul. Au cerut deci, ca de aici înainte să nu mai poată intra în țară zahăr străin, ci să ne poată juca domnii fabricanți după placul inimii lor.

Hrăpăreți cum sunt toți oamenii bogați, acești fabricanți stau să piară de ciudă că s'a ieftinit zahărul dela 50 la 30 de lei. Și credeți că așa pierd? Nici decât; câștigă cel puțin 60 la sută.

— **Cine a făcut să se pornească războiul cel mare.** Un mare ziar francez publică o parte dintr'o nouă carte a generalului Konrad von Hötendorf, fostul conducător (șef de stat-major) al armatei austro-ungare. Din partea publicată a cărții se vede cum se cade, că generalii austrieci în frunte cu contele Berchtold l-au îndemnat pe bătrânul Franț Ioșca, să declare războiul Sârbiei.

— **Soacra în grajd.** În satul Sikabony din Cehoslovacia s'a întâmplat ceea ce povestim aci. Țăranul Sággy József are de soacră pe bătrâna de 85 ani, Rozalia Boráros. Din Februarie a anului acestuia biata bătrână a dispărut. Oamenii din sat credeau, că a plecat în alt sat. Înainte cu câteva săptămâni însă câțiva oameni au mers la jandarmerie și au spus, să cerceteze casa lui Sággy, pentru că bătrâna trebuie că e ascunsă undeva în casă. Jandarmii au căutat-o în toate părțile și în sfârșit au aflat-o în grajd, într'o stare de animal, între paie și fân, de jumătate moartă de foame, neputând nici grăi, așa că n-au putut lua cu ea nici proces verbal. Cercetările au dovedit, că neomul de Sággy și-a incuiat soacra, după moartea soției sale, în grajd și că nu i-a dat de mâncare decât fân, paie și lături. Un vecin a dat de ea, trecând din întâmplare pe lângă grajd și auzind un glas ca de animal

necunoscut. Atât Sággy cât și fată-sa, care știa despre soarta amară a bunicii sale, au fost prinși și băgați în temniță.

— **Cine mai are banf ungurești, să bage bine de samă,** să și-i anunțe la percepțiile mai apropiate, pentru că Banca Austro-ungară a făgăduit, că răscumpără toți banii ungurești. Și anume pentru hârtiile tipărite la 27 Octomvrie, cari se vor fi aflat înainte de 15 Iunie 1919 în străinătate, Banca Austroungară plătește 0,0115 coroane de aur pentru fiecare coroană de hârtie, iar pentru aceleași hârtii, dar răspândite în străinătate după 15 Iunie 1919, — 0,01 coroane de aur sau 0,00188 dolari. Pentru cele tipărite după 27 Octomvrie 1918 se va primi 0,0015 coroane de aur sau 0,00028 dolari.

Așa de pildă, dacă cineva are 3000 coroane de hârtie din 27 Octomvrie 1919, pe cari le-a primit după 15 Iunie 1919, primește 80 coroane de aur, ceea ce, în banii noștri de de astăzi, face 1140 lei. Așadară nu pierde mult, să grăbească deci să și-i anunțe.

— **Dacă n'ai 18 ani, nu poți să bei bere.** Parlamentul englez a adus o lege, care oprește beutura bețivă celor ce încă n-au împlinit 18 ani. Zilele trecute s'au judecat cele dintâi abateri dela această lege și au fost pedepsiți trei tineri, cari deși n'aveau decât 17 ani spuneau în toate crășmele că au împlinit deja anul al 18-lea.

— **Cât pește avem în țară.** Dela 1 Aprilie până la 1 Noemvrie a acestui an s'au prins în România 14 milioane 500 mii kg. de pește, pe când în acelaș restimp a anului trecut numai 13 milioane.

Statul a încasat în această vreme 41 milioane lei, partea ce i-se cuvine lui, iară pescarii cu totul, cu banii pe cari i-au dat statului cu tot, 131 milioane lei. Și tot n'are țara noastră bani.

— **Și-a aruncat copilul în cuptor.** În Laibachul Austriei o servitoare dând naștere unui copil nelegiuit l-a aruncat în cuptorul de pâne arzând. Vecinii simțind mirosul de carne pârilită au aflat de această groaznică nelegiuire și au dat-o pe mâna jandarmilor.

— **Hoți de codru.** În pădurile dintre Toplița și Borsec, în părțile săcuiești, de multă vreme se țin hoți de codru „feciori de lele nebună”. Călătorii pe cari li mână soarta ori trebile spre Borsec, prin munți, tot cu groază în suflet bătătoresc acelea meleaguri. Mai de curând, fioroșii haiduci au atacat în pădurea Crânga de lângă Toplița pe Iuliu Hobel director de fabrică din Borsec, cu care erau un căpitan italian și un executor, luându-le 37 mii lei, ceasurile, inelele și tot ce mai aveau scump asupra lor. În urma plânsorii ce-au făcut-o dâșii în Miercurea Ciucului, a fost trimis pe urma haiducilor locotenentul Alexandrescu din jandarmerie cu o mică oaste.

— **Ce a pățit un pungaș.** Un pungaș de buzunare a fost prins la Constanța tocmai în clipita când își vârăse mâna în buzunarul dlui G. Odissea. Publicul a pus numai decât mâna pe el, l-a legat de un copac în strada Carol și l-a bătut până l-a lăsat în nesimțire. Poliția l-a dus la spital.

— **Ne vin iarși oaspeți neplăcuți.** În Germania oamenii chinuți de foame s'au întors cu desnădejde împotriva jidovilor, cari s'au îmbogățit pe spinarea lor. Jidovii, speriați, au luat-o la fugă și nici că s'au oprit până la granița noastră. Cum noi suntem țara cea mai primitoare, nu peste mult ne vom trezi cu o sumedenie de oaspeți nepoftiți, cari o să ne amărăscă și mai mult zilele.

— **Profesorii și dascălii amenință să nu mai țină școală.** Cu toate că scumpetea crește din zi ce merge, profesorii și dascălii au rămas cu plățile din 1920. Cum ei nu pot să câștige nimic altceva, afară de plată, au ajuns la sărăcie mare. Nu se mai pot nici hrăni decum îmbrăca. De aceea ei s'adună în fiecare județ și cer plăți cinstite. Nu peste mult vor ținea profesorii o mare adunare la București, și tot atunci și învățătorii, în care vor cere plăți cinstite. Profesorii din Iași spun, că dacă până la 1 Decembrie nu li-se vor împlini dorințele, să nu mai meargă nici un profesor la școală în toată țara. Și îndată după 1 Decembrie să țină consfătuiri în toate orașele țării cu părinții copiilor, cu parlamentarii din acele orașe și cu alți oameni înțelegători și să le arete, că școlile nu se pot deschide până nu vor avea dascălii plăți cinstite. Pe ziua de 1 Ianuarie apoi să abdică toți profesorii și dascălii din țara întreagă, dacă guvernul nu le va împlini dorințele.

Să credem, că nu se va ajunge până aici și guvernul va înțelege că oamenilor flămânzi nu le stă capul la învățătură ci la mâncare.

— **Dinți în ochi.** Profesorul De Laperonne din Paris a arătat la Academia franceză un caz ne mai văzut până acuma. A venit adevărat la el, spune profesorul-medic, un tânăr, care se văieta tare de ochi și spunea, că de când știe el, totdeauna l-au durut ochii. De la o vreme se plângea că abia mai vede și-n sfârșit și-a pierdut cu desăvârșire vederea. Profesorul l-a luat în spitalul său și l-a operat la ochi. Când colo, ce să vezi, a aflat patru măsele binedesvoltate, cari creșteau în partea de sus, de cătră ochi, a fălcii și astfel au scos ochii din orbitele lor. Scoțându-i măselele acestea, profesorul a așezat ochii iarăși în orbite, iară bolnavul este acuma pe deplin sănătos și vede mai bine decât oricând.

— **Pentru ce crește leul.** Am arătat în numărul trecut al „Unirei Poporului” care se spune a fi cauza creșterii leului. Marile gazete englezești spun, că pricina ar fi marea lipsă de bani ce se simțeste pe piața românească. Societățile engleze, cari au proprietăți întinse de fântâni de petrol la noi, neavând cu ce-și plăti lucrătorii, au fost silită adevărat să cumpere cu orice preț, lei românești de pe toate piețele Europei.

Oricare ar fi cauza, noi numai bucura ne putem, mai cu samă că leul nostru se plătește astăzi la Paris cu 9,40 bani francezi, iară la Zürich, capitala Elveției, cu 3 bani.

— **Cultivați viermi de mătăsă.** Ministrul agriculturii dă de știre tuturor locuitorilor țării, că cine are de gând să crească viermi de mătăsă, poate să ceară sămânță dela „Stațiunea sericicolă dela Băneasa-București”. Gramul de sămânță costă 10 lei. Terminul de cerere este 1 Ianuarie 1924. Sămânța se va împărți începând cu 1 Martie viitor.

În Franța țărani câștigă zeci de mii din creșterea viermilor de mătăsă, cărora nu le trebuie decât frunze de frăgari și o bună îngrijire. Chiar și Bănățenii noștri câștigă destul de frumos; pentru ce n'ar putea încerca și Ardelenii?

— **Minunății.** Casa cea mai înaltă din lume este una din New-York, care are 55 etaje și e de 236 metri înălțime. Casa cea mai mare din lume e tot la New-York, în care lucrează 10 mii de funcționari. Turnul cel mai mare din lume e turnul Eiffel din Paris, înalt de 300 metri. Podul cel mai lung e de 144 kilometri în China. Muntele cel mai înalt din lume este Everestul din Asia, de 8882 metri. Fântâna cea mai adâncă din lume este de 21 mii 336 metri în America. Frigul cel mai mare din

lume este la Werchojank în Siberia, unde termometrul (măsurătoarea de frig și căldură) arată 70 grade frig și unde în chiar toiuul verii gheața are o grosime de un metru. Trenul cel mai iute din lume este cel dintre Londra-Liverpool (Anglia), care face 120 kilometri pe oră. Cel mai bătrân copac din lume este cipresul din Mexic, care, se spune, că n-are mai puțin de 6000 de ani.

— **Se poate esporta și uleiul de floarea soarelui.** În Basarabia se cultivă foarte multă floarea soarelui, ca o plantă al cărei ulei este foarte bine plătit și căutat. Ministrul industriei și al comerțului s'a învoit ca să se poată esporta și acest ulei, cu atât mai vârtos, că avem din belșug în țară.

— **Pentru ce se tot scumpește traiul.** D. Dr. G. Creangă arată în ziarul „Universul”, că pricina scumpetei celei mari este, că esportăm foarte puțin iară statul, în loc să încurajeze esportul, îl îngreunează, punând taxă de esport 20 mii de lei de vagonul de orz și 30 mii lei de vagonul de cucuruz. România mică a esportat în 1913 sângură nu mai puțin de 2 milioane 964 mii de tone de bucate (o tonă=10 mii kg.), România-mare dela 1920—1923, așadară în 3 ani n'a fost în stare să esporteze atâta. În schimb am importat în cei 3 ani din urmă mărfuri de 10 miliarde lei și jumătate.

Cunoștințe folositoare:

Lucrarea pieilor.

În fiecare an, pe la sf. Dumitru, în Dumbrăveni, să ține târg mare. Vin neguțătorii de prin orașele celea mai depărtate. Aduc tot felul de marfă: pânză de in și de cânepă, stoffe de lână, pânură, pieptare, pălării, piele și talpă pentru opinci.

Vin la târg și sâtenii de prin satele din jur. Au isprăvit cu lucrul câmpului și au și parale. Au câștigat la lucru astă vară. Și trebuie să-și cumpere multe, căci se apropie iarna.

A venit la târg și Nicolae Furtună din Arborăș. El e gospodar harnic. Are pământ și vite și turmă de oi. Are și argați mulți, cărora le dă sămbrie mare: bani și îmbrăcăminte. Mai ales îmbrăcăminte argaților îi face multe cheltuieli. Și în tot anul la târgul din Dumbrăveni dă sute de lei numai pe opincile argaților. — Opincile le cumpără totdeauna dela Vasile Opincaru din Târgu Frumos, pe care îl cunoaște de mult și despre care știe, că are marfă bună.

Opincaru cumpără piei din Arborăș, din Rotundu și din alte sate, pe cari le lucrează bine și când vine la târg la Dumbrăveni, aduce câte o căruță încărcată de talpă și piele.

Pielele pe cari Vasile Opincaru le cumpără de pe sate, le curăță bine de părțile carnoase, apoi le întinde, le sărează și le uscă. Părul de pe piele îl freacă bine cu cenușă și îl rade cu un cuțit de lemn.

Ia coajă de arin, ori de stăjar și o fierbe în apă până apa se înroșește. Aceasta apă Vasile Opincaru o numește *crusală*. Pielele uscate și rase de păr le pune în crusală. Aici le ține două zile. După aceea le scoate și le sbecește. Pielele uscate și curățite le pune în pământ în gropi afunde. Le așează unele peste altele, despărțindu-le prin câte o pătură de coajă de stăjar, sdrobotă mărunț. În gropi le lasă aproape un an, stropindu-le mai de multe ori cu apă și înoind coaja de stăjar tot din trei în trei luni.

Talpă pe care Vasile Opincaru a adus-o acum la Dumbrăveni e din pieile pe cari le-a

cumpărat încă în anul trecut. Și Nicolae Furtună știe, de aceea are toată încrederea în marfa lui Opincaru.

Tăbăcari ca și Vasile Opincaru mai sunt și în Târgu Frumos și în Dumbrăveni. În alte orașe sunt și fabrici în cari se lucrează pieile. Dar toate pieile, nu se pot lucra. De aceea multe din acestea piei oamenii le vând neguțătorilor mari, cari le trimit în țări străine. Aici se lucrează în fabrici mari, se face talpă, pe care o trimit la noi în țară. În târgul din Dumbrăveni este multă talpă adusă din țări străine, dar lucrată din pieile cumpărate delanoi.

Nicolae Furtună știe aceasta, de aceea talpă cumpără numai dela Vasile Opincaru.

Ion Popu-Câmpeanu.

Cărți nouă.

A apărut în editura „Cartea românească”:

Ionescu Serafim: *Bunicii și Nepoții. Cercețașul și Aniversarea școlii.* Prețul Lei 12.

Remer-Anselme. *»Femei celebre«.* Prețul Lei 70.

Ionescu Serafim: *Sângele apă nu se face, Limanul mântuirii și Așa va fi odată.* Prețul Lei 12.

Intâia iubire de Ivan Turghenieff trad. de Perianu. Biblioteca Minerva Nr. 66. Prețul Lei 3.

(Suflete de Grazia Delledda trad. de I. Minescu) Biblioteca Minerva Nr. 196. Prețul Lei 3.

(Povești de Salticov-Scedrin trad. de Duceian) Biblioteca Minerva Nr. 135. Prețul Lei 3.

În editura: „Casa școlilor”.

Al. Stamatiad. *Pe drumul Damașcului* (Poeme religioase). Prețul Lei 16.

Brătescu-Voinești. *Nuvele, Schițe, etc.* Prețul Lei 26.

G. Murnu. *Iliada lui Homer.* Prețul Lei 28. De vânzare la principalele librării din țară.

Poșta gazetei.

Păr. Dionisie Nastasi, diacon, Mănăstirea Putna. Cărțile dorite Vă merg, precum ați cerut. — **Samoila Mureșan, Topa Sâncrai.** Cu drag Vă împlinim dorința. Arătați și altora gazeta noastră, că având abonenți numeroși vom putea-o face tot mai pe placul sătenilor. — **Vasile Gurza, Gara Ludoșului.** Am schimbat adresa după dorință. — **Usulosen.** Când ne mai trimiteți plăți din părțile Dvoastră, să vă iscăliți cu numele întreg, ca noi să știm totdeauna limpede dela cine ne vine scrisoarea. — **D. Gheorghe Raita, primăria orașului Târgu-Murăș.** Noi trimitem de aici gazeta regulat, iar dacă nu o primiți, numai posta poate să fie de vină. Mai sunteți dator pe anul acesta cu 5 lei. Intrucât n-ați primi gazeta nici de acuma, să ne scrieți, cari numeri Vă lipsesc, ca să Vi-i trimitem și să facem reclamațiune la post.

Redactor responsabil IULIU MAIOR.

Au apărut la	Prețul		
	de vânzarc	în comision	cu ramburs
editorul IOAN BĂCIU Lugoj, Str. Bisericii 4			
Calendarul plug. creștin	Lei 9	8	6
Calen. sătean. gospodar	> 10	9	8
Calen. p. toți și p. toate	> 12	11	9
Calendar ilustrat	> 15	14	12

plus porto postal

Comandele au să fie însoțite de 1/3 partea prețului, restul se percipiază prin rambursament.
(67) 3--3

O domnișoară serioasă și cu scri-soare bună se pr-meste pentru lucr-de cancelarie la administrația „UNIREA POPORULUI”. Intrarea la 1 Decembrie 1923.

Frați săteni, foaia voastră e „UNIREA POPORULUI”!